ARABAKO SEAD-EN LAGUNEN ELKARTEA

JARDUERA MEMORIA

2025

Arabako SEADen Lagunen Elkartea
Asociación de Amigos y Amigas
de la RASD de Álava

AURKIBIDEA

MEMORIAREN EDUKIA

- 2025 3
- Saharar herriaren erakunde nazionalei laguntzea 6
- Saharar herriari laguntza ematea Tindoufeko errefuxiatu-kanpamenduetan, egungo egoera "babeslekurako garapen" gisa ulertuta 7
- Giza eskubideak 14
- Gizarte-eraldaketarako hezkuntza 16
- Finantzaketa eta gastua 21
- Kontaktua 22

2025EAN ZEHAR

Mendebaldeko Sahararen kasuan, 2025 urteurren biribilen urtea da. Espainiar estatuan, polemika inguruan zuela, Francoren heriotzaren berrogeita hamargarren urteurrena ospatu zen. Sahararrentzat ospatzeko gutxi: 50 urte, Martxa Berderenak, Madrilgo hiruko akordioenak, Marokoren inbasioarenak, erbestearenak, Espainiak bere koloniarekiko erantzukizunak bertan behera utzi izanarenak, baina baita 50 urte ere, NBE Sahara bisitatzeko misioarenak, F Polisarioa nazioarteko begiradan jarri zuena, edo Nazioarteko Justizia Gortearen irizpenarenak, zeinak saharar herriarentzako autodeterminazio eskubidearen printzipioa aplikatzeko doktrina ezarri baitzuen.

Ez dira, ordea, ase arte errepikatu den bezala, Saharako gatazkaren 50 urte, ezta egungo gatazkaren hasiera ere. Gogoratu behar da Fronte Polisarioaren borroka antikoloniala urte pare bat lehenago hasi zela, eta erakunde hori Saharatik kanpoko okupazioaren aurkako borroka kate luze baten ondorengoa baino ez dela. Saharar herriak borroka kate luze horri hasiera eman zion europarrekin izandako lehen topaketarekin batera, behintzat. Baina hori beste istorio bat da.

Israelek Gazari egindako erasoaldi genozida eta sortutako tragedia izugarriaren erdian, Mendebaldeko Sahararen auzia inoiz baino baztertuago geratu zen haren jarraitzaile zintzoen eta zenbait analistaren interesen menpe, eta, beraz, urteurrenek garrantzirik ez zutela zirudien. Baina, urriaren 31n, NBEko Segurtasun Kontseiluan 2797 ebazpena onartu izanak begirada guztiak erakarri zituen berriro munduaren bazter honetara. Arrazoia bikoitza da. Lehenik eta behin, onarpen-prozesuak erakutsi zuelako AEBk interesa zuela gai horretan, eta, batez ere, ebazpen hori mendebaldeko plan baten egiaztapena delako, gatazka Nazioarteko Zuzenbidearen esparrutik ateratzeko deskolonizazio-gai gisa, eta interes geopolitiko sasikoenen jokoaren beste objektu bat bezala ixteko. Trump administrazioak berretsi egin zuen lurraldearen subiranotasuna Marokori egozteko jarrera, eta Steven Witkoffek, Trumpek Asiako Mendebaldeari bidalitako ordezkari bereziak eta 2020an Abrahamgo Akordioen arkitekto nagusiak, iradoki zuen "Marokoren eta Aljeriaren arteko bake-akordio bat sina zitekeela hirurogei eguneko epean" ebazpena onartu baino egun batzuk lehenago. Hasiera batean AEBk proposatu zituen formulak asko modelatu ziren hizkuntza diplomatikora eta NBEren printzipioetara egokitu ahal izateko, baina ebazpenak, funtsean, aspaldiko ideia indartzen du, hau da, Marokoren subiranotasunaren pean autonomia izatea izango litzateke formularik "bideragarriena, errealistena eta abar". Gatazkari amaiera eman ahal izateko. Mantra hori AEBko, Espainiako, Frantziako, Alemaniako eta beste hamar bat herrialdetako gobernuei entzun diegu, eta, nabarmena da horiei, Erresuma Batua eta Japonia batu izana.

Munduko desordena berriaren ezaugarri den "hemen nik agintzen dut" delakoaren ildo benetakoenean, Trumpen administrazioak gatazkan dauden bi aldeak eta NBE, Aljeria eta Mauritania deitu zituen elkarrizketetara, baina emaitzak iragarritako euforiatik oso urrun daude. Marokok ez du autonomia-proiektu sinesgarririk garatu, eta Fronte Polisarioak, oraingoz, autodeterminazio eskubidearen literaltasunari heltzen dio oraindik: autonomia bai, baina saharar herriak erabakitzeko beste aukera bat bezala.

Argi geratzen den ia gauza bakarra NBEk, Espainiak, potentzia administratzaile gisa eta EBk duten zeregin hutsala da. EB, nazioarteko politika orokorrean bezala, Trumpen politiken akolito gisa agertzen da, interes eta gaitasun propioak dituen aktore gisa baino gehiago. Dirudienez, AEBk MENA (Ekialde Ertaina eta Afrika Iparraldea, ingelesezko sigletan) lurralde osoari buruzko bere doktrina gauzatzea erabaki du, Magreb arabiarra bere interes geopolitiko eta ekonomikoetarako agertoki estrategikotzat jotzen zuen Europarekiko erruki handirik izan gabe. Marokoko erregimenari baldintzarik gabe babesa ematearen eta Europar Batasunaren eta Marokoren arteko merkataritza-akordioak legez kanpokotzat jotzen dituzten Europar Batasuneko Justizia Auzitegiaren epaiak errespetatzearen kontraesanean murgilduta, negoziazioen emaitza zuzenbidearen ordez pragmatismoaren alde erortzea baino ezin du espero.

Ez dago zalantzarik, 2025ean Marokok 2020an hasita egindako eraso diplomatikoak fruituak eman ditu. Pragmatismoaren eta interesen narratiba ez da soilik nagusi Saharako gatazkari dagokionez. Baina adierazpen, ebazpen eta diskurtsoak baino harago, herri oso batek, gaur-gaurkoz, tinko jarraitzen du bere etorkizuna askatasunez erabakitzeko eskubidearen defentsan. Eta hori lortzeko borroka ez da negoziazio-mahaietan bakarrik gertatzen, baizik eta kanpamenduen egunerokoan, harresiaren inguruko gudu-zelaian, Mendebaldeko Saharako hiri okupatuetako kaleetan eta, zergatik ez, nazioarteko elkartasunean.

Elkartea sortu zenetik, Fronte POLISARIOAREKIN lankidetza estua izatea erabaki genuen, Nazio Batuek onartutako saharar herriaren ordezkari legitimo bakarra baita. Beti saiatu gara haien eskaerak eta beharrak entzuten eta kontuan hartzen, bai hurbil ditugun erakundeei planteatzeko, bai proiektuak eta jarduerak diseinatzeko eta gauzatzeko.

Hasieratik, Elkarteak hiru ildo estrategikoren inguruan antolatu du bere lana;

1. Arabako herritarrak mobilizatzea eta presio politikoa egitea, saharar herria bere lurraldera itzul dadin eta autodeterminazio eskubidea erabil dezan.
2. Saharar herriari Tindoufeko errefuxiatu-kanpalekuetan laguntzea, egungo egoera "babeslekurako garapena" dela ulertuta, larrialdi-egoera baita, baina ez du behin betikoa izan behar.
3. Marokok legez kanpo okupatutako Mendebaldeko Saharako lurraldeetan dagoen egoera salatzea, nazioko eta nazioarteko foroetan.

Ildo estrategiko horiek saharar herriaren premietan, gure ingurune sozio-politikoan edo Elkartearen baitan gertatu diren aldaketetara egokitzen joan dira. Gaur egun, Arabako SEADen Lagunen Elkartearen jarduna 2024-2029 Plan Estrategikoaren mende dago. Plan horren barruan daude berariazko hainbat plan: generoa, gizarte-eraldaketarako hezkuntza eta ekintza humanitarioa. Jarraian, Elkarteak 2025ean egindako jardueren laburpen bat aurkeztuko dugu lau epigrafetan. Jarduera horiek Plan Estrategikoaren barruan sartzen dira.

SAHARAR HERRIAREN ERAKUNDE NAZIONALEI LAGUNTZEA

SAHARAKO ORDEZKARITZA BULEGOA (SOB)

Duela hogei urte baino gehiago, Arabako SEADen Lagunen Elkarteak laguntza ematen dio Gasteizen finkatutako SOBri, Lankidetza eta Garapenerako Euskal Agentziarekin eta Arabako eta Bizkaiko foru-aldundiekin sinatutako lankidetza-hitzarmenen bidez. Euskadiko SOB Espainiako Estatuko autonomia-erkidegoetan eta Europar Batasuneko eta munduko gainerako estatuetan hedatutako ordezkari diplomatikoen sarearen parte da. Sare hori estrategikoa da Mendebaldeko Saharako errefuxiatuek dituzten beharrei erantzuteko laguntzak izateko eta haien kausarekiko atxikimendu politikoa izaten jarrai dezan, giza eskubideekiko errespetuaren ikuspegitik.

Sahararren Euskadiko Ordezkaritza Bulegoak etengabe eutsi dio ordezkaritza zereginari Euskal Autonomia Erkidegoko erakundeen aurrean –udalekiko, aldundiekiko eta gobernu-sailekiko harremanetan–, saharar herriarekiko elkartasun-erakundeen lana koordinatzeari eta garapenerako lankidetzako eta ekintza humanitarioko proiektuak gauzatzen laguntzeari.

Ordezkaritzak antolatu ohi dituen programen artean, Oporrak Bakean, Elkartasun-Karabana, charter-hegaldiak eta erakunde-bidaiak daude. Bidaia horietan saharar errefuxiatuen kanpamentuetan bizi den egoera jakinarazi nahi da eta era berean salatu horren kausak.

Bestalde, Saharako Euskadiko Ordezkaritzak laguntza ematen dio komunitate sahararrari, tokiko administrazioek eskatutako dokumentu ofizialak igorriz eta diasporako elkarteekin koordinazio-lanak eginez.

Era berean, mugimendu solidarioari laguntzen dio, gatazkaren gaurkotasunak eragindako kontzentrazioetan, prentsaurrekoetan eta manifestazioetan parte hartuz, bai eta kultura-jardueretan ere, hala nola aurkezpen artistikoetan eta hitzaldietan

SAHARAR HERRIARI LAGUNTZA EMATEA TINDOUFEKO ERREFUXIATU-KANPAMENDUETAN, EGUNGO EGOERA "BABESLEKURAKO GARAPEN" GISA ULERTUTA

Saharar herriari laguntza humanitarioko proiektuen bidez bizirauteko borrokan laguntzeaz gain, bere garapen propioa babesten da tokiko gaitasunak indartzeko helburua duten lankidetza-proiektuen bidez.

Atal honetan, errefuxiatu-kanpamentuetan agintari saharararrekin lankidetzan aritzen garen eremuak deskribatzen ditugu.

GENEROA ETA FEMINISMOA

Gure elkarteak, ekintza guztietan genero-ikuspegia txertatzeaz gain, lan-eremu espezifiko bat du Saharako Emakumeen Batasun Nazionalarekin (UNMS). 1974. urteaz geroztik, erakunde horrek bi zioren inguruan biltzen ditu saharararrak: saharar herriaren independentzia eta emakumeena, mundu bidezkoagoa eta zuzenagoa aldarrikatzen baitute, gizonen eta emakumeen arteko desberdintasunak ezabatuz. Lan honetan UNMSri Laguntzeko Euskal Sareak laguntzen dio, eta EAEko hainbat udaletako (Basauri, Berriz, Ermua, Getxo, Ondarroa) berdintasun-eragileak integratzen ditu, beste erakunde batzuen laguntzarekin, hala nola Gasteizko Udalaren, Bilboko Udalaren, Emakunderen eta Euskal Fondoaren laguntzarekin. Elkartearen, Euskal Sarearen eta UNMSren arteko elkarlanaren ondorioz, kanpamenduetan ahalduntzeko eskola bat sortu zen 2018ko urtarrilean, emakumeen etxeen egituraren barruan txertatua.

UNMS Laguntzeko Euskal Sarearen lan-esparruan, azken urteotan Sareak jarduera txikiagoko aldiak igaro dituela identifikatu zen, bai Euskal Herrian, bai Saharako Errefuxiatuen Kanpalekuetan eta baita Lurralde Okupatuetan ere, testuinguruaren, antolaketaren eta politikaren arloko faktoreak konbinatu direlako. Hala ere, Sarea suspertzeko eta indartzeko interes komunaren ondorioz, eta Sarea sortu zenetik Sareko kide izan direnek eta berriki sartu direnek partekatutako beharraren ondorioz, Hegoak abian jarri du UNMSri Laguntzeko Euskal Sarearen lana sistematizatzeko prozesua.

Sistematizazio-prozesu horren helburua da, hain zuzen ere, Sarearen ibilbidea modu ordenatuan berreskuratzea, indar handiagoko edo txikiagoko uneak eragin dituzten elementuak identifikatzea, eta UNMSrekin batera egindako lanari jarraipena nola eman hausnartzea —ikuspegi kritiko eta estrategiko batetik —. Horretarako, bai Euskadin bai kanpalekuetan, taldeko saioak egin dira Sarea osatzen duten pertsonekin eta UNMSrekin berarekin, informazio-bilketa elikatzeko. Elkarteak parte-hartze aktiboa izan du bai parte-hartzean bai koordinazioan, Hegoarekin batera.

Lan hori guztia Gasteizko eta Basauriko udalen finantza-laguntzari esker egin ahal izan da.

GARRAIO ARLOA

Elkarteak garraio-sektorean egindako proiektu guztietan bezala, 2025. urtean gauzatutako proiektuaren azken helburua kanpoarekiko mendekotasuna murriztea eta tokiko autonomia sustatzea da. Proiektuaren helburua Garraio eta Energia Ministerioko Zuzendaritza Nagusien lana sendotzea izan da. Ministerioko Zuzendaritza Teknikoaren tailerrei laguntzeaz gain, langileek ibilgailu publikoen mantentze-lanak eta konponketak ziurtatu ahal izateko beharrezkoak diren suntsikorrekin eta ordezkoekin, Elkarteak Erregaiaren Zuzendaritza Nagusia lagundu du, hainbat osagairen horniduraz: ontziz aldatzeko eta iragazteko sistemetarako elementu iragazleak eta ordezko elementuak, bai eta sei gasolindegietako hornigailuak ere.

Garraio Ministerioaren ibilgailuen parkea berritzearen esparruan, Euskal Fondoak 2025erako onartutako proiektuaren funtsekin bigarren eskuko kamioi artikulatu bat erosi genuen. Gasolindegietako ekipo eta suntsikorrez gain, funtzio publikoari atxikitako ibilgailu arin eta astunen mantentze-lanak eta konponketak egiteko behar diren ordezko piezak eta suntsikorrak bidali ditugu kamioi honetan.

Kanpamendu guztietan sare elektrikoaren instalazioa amaitzen denean, Aljeriako agintariek goi-tentsioko sarearen (transformadoreak) erantzukizuna hartuko dute, eta Garraio eta Elektrizitate Ministerioak behe-tentsioko sarearen erantzukizuna bere gain hartuko du. Ministerioaren eskariz, behe-tentsioko sare elektrikoko konponketak egingo dituzten elektrizitatearen zuzendaritza nagusiko argiketariak materialez hornitu ditugu. Hornigaiez gain, lehen prestakuntza-tailer bat antolatu dugu, elektrizitate-banaketako sareetan esperientzia duen argiketari profesional batek eman duena.

Azkenik, Garraio eta Energia Ministerioak ematen dituen zerbitzuek emakumearen behar espezifikoei hobeto erantzuteko sendotze-prozesu baten barruan, Esther Canarias aholkularia kontratatu genuen eta datuak biltzeko lehen tailer multzo bat dinamizatu du.

ELIKADURA-SEGURTASUNA

SEADen Lagunen Elkarteak urtero egiten dio bere ekarpena batera k egiten duten ekarpenari Ilgora Gorri Sahararrak hilero ematen die familiei oinarrizko elikagaiez osatutako saski bat.Nazioarteko hainbat erakundek, horien artean, Arabako SEADen Lagunen Elkarteak, ekarpena egiten dute saski hori osatu ahal izateko. Laguntza hori hainbat erakunderekin (Eusko Jaurlaritza, Gasteizko Udala, Basauriko Udala) egindako zuzeneko hitzarmenei edo funts lehiagarriei esker lortzen da, eta, horrela, etengabeko beharra arintzen laguntzen da. Beste behin ere, 2025ean, oinarrizko saskia indartu ahal izan da, animalia-jatorriko proteinen iturri bakar gisa arrautzak ekarrita, Gasteizko Udalaren funtsekin erosiak.

2024. urtearen amaieran, Gizarte Gaietarako eta Emakumearen Sustapenerako Ministerioarekin proiektu bat hasi genuen, desgaitasuna duten pertsonen oinarrizko saskia proteina-eduki handiko elikadura-gehigarri batekin osatzeko. Elikadura-osagarria desgaitasuna duten pertsonengana iristen dela bermatzeko, Ministerioak gizarte-laguntzaileen sare propioa du, lantalde txikietan antolatuta, eta lantalde horiek laguntza pertsonalizatua ematen dute. Gizarte-laguntzaileek zuzenean ezagutzen dituzte desgaitasuna duten pertsona gehienak; izan ere, elikadura-osagarriak banatzeaz gain, beste zaintza-zerbitzu batzuk ere ematen dizkiete. Oinarrizko saskia osatzeaz gain, elikagaien segurtasunari eta dietaren aniztasunari buruzko lehen inkesta antolatu genuen. Inkesta horren emaitzak 2026aren hasieran egongo dira eskuragarri. Era berean, topaketa batzuk antolatu ditugu kanpalekuetan desgaitasuna duten pertsonen bizi-baldintzak hobeto ezagutzeko.

INGURUMENA

Nazioarteko laguntza gero eta geldoago eta murritzago iristen da; hortaz, zati gero eta garrantzitsuagoa bideratu behar da elikagai-hornikuntzara (% 36,1). Hala, Saharako Gobernuak eta nazioarteko erakundeek gero eta funts gutxiago dituzte beste behar batzuk finantzatzeko. Horrela, agintari sahararrek ezin dute inbertsio handiak behar dituen ingurumen-osasunaren sektorea artatu. 2021ean, ingurumen-egoera ahulari erantzuteko, Ur eta Ingurumen Ministerioa lagundu genuen, Ingurumen Osasuneko Unitate bat abian jartzeko betebeharren arduraduna baita.

Hurrengo urteetan, Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentziaren funtsekin, hildako animaliak jasotzeko, etxeko hondakinak biltzeko, familia-putzuak desinfektatzeko eta Ur eta Ingurumen Ministerioko Ingurumen Osasuneko Unitateak eman behar dituen ingurumen-fumigazioak indartzeko zerbitzuak bultzatu ditugu. 2025eko otsailean, bigarren iraulki-kamioi bat bidali genuen Gasteiztik Alacanteko portura. Elkarteko boluntario talde batek hiru eguneko bidaia egin zuen errepidez beste ibilgailu batzuekin batera Aljeriako Oran portutik kanpamentuetara. Era berean, Euskal Fondoak finantzatutako kamioi artikulatu batean Ingurumen Osasuneko Unitateko langileen NBEak bidali ditugu. 2025ean, 2024an hasitako Ur eta Ingurumen Ministerioaren barne-komunikazio prozesua hobetzen jarraitu dugu.

Euskadi mailan, saharar kausari buruzko sentsibilizazio-kanpaina bat egin dugu Gasteizen literaturaren bidez; Saharari eta bere herriari buruz argitaratu berri diren 15 bat liburuko erakusketa bat txandakatu egin da Gasteizko liburutegi guztietan.

GAZTERIA ARLOA

2025. urtean amaitu da SEADen II. Gazteria Plana, SEADeko Gazteriaren Batzorde Nazionala osatzen duten erakundeek elkarlanean egindako dokumentu estrategikoa, Gazteria eta Kirol Ministerioaren gidaritzapean. Plangintza hori Saharako gazteei zuzendutako politikak indartzeko sortu da, bai kanpamenduen barruan, bai kanpoan.

Aurkezpen ofiziala maiatzean egin zen saharar errefuxiatuen kanpalekuetan, eta irailean, berriz, Euskadin aurkeztu zen, Euskal Fondoak gazteriari buruz antolatutako bira instituzional baten barruan.

Planaren zeharkako ardatzetako bat genero-berdintasuna da. Duela bi urtetik, Emakume Gazteen Erakundeko hamar emakumek osatutako talde eragile feminista bati laguntza ematen zaio, Ministerioko berdintasun-arduradunak gidatuta. 2025ean, talde horrek gogoeta- eta sentsibilizazio-prozesu bat egin zuen Rabunin eta bost wilayetan, gazteak ahalduntzeko ardatz estrategikoak jorratuz. Hileroko topaketen bidez, enplegurako sarbidea mugatzen duten egitura- eta familia-oztopoak aztertu ziren, eztabaidatu zen nola uztar daitezkeen kultura-nortasuna eta modernitate teknologikoa, eta kirola osasunerako eta lidergorako funtsezko tresna gisa sustatzeaz jardun zen.

Aisialdiko eta hezkuntza-denbora libreko programari dagokionez, ikuspegi nagusia izan da gazteriarekiko esku-hartzea eraldatzea, erreferentziazko figurak profesionalizatuz. Hezitzaile taldea metodologia pedagogikoetan trebatzea ahalbidetu zuen diagnostiko baten ondoren, azaroan nerabeekin zuzeneko lana egiteari ekin zitzaion, hiru zutabetan oinarrituta: bakearen kultura sustatzea, gizarte-erantzukizuna sustatzea eta eskola-ingurune seguruak sortzea. Bultzada hori indartu egin zen Udako Unibertsitatean, non scout liderrek oratorian, komunikazio digitalean eta segurtasunean trebatzeko tresnak eskuratu zituzten, hazkunde pertsonala konpromiso sozialarekin lotuz.

Azkenik, aurrera egin da Aaiungo wilayan kaleko hezkuntzako programa pilotua sendotzeko zereginetan, laguntza teknikoa emanez eta gizarte-bazterketa arrisku egoeran dauden gazteei arreta eskainiz. Tutoretza bimodaleko sistema baten bidez — presentziala eta digitala —, erlijio-, kultura-, kirol- eta scout-eremuetako diziplina anitzeko taldeak hurbileko metodologiak aplikatzen hasi dira. Esku-hartze horien helburua da hezkuntza- edo lan-sistematik kanpo dauden nerabeak erakartzea kirolaren eta espazio informalen bidez, alternatibak eskainiz indarkeriari edo substantzien kontsumoari. Erronka hori gorabehera, prozesuak aukera eman du gazte kalteberenekiko lana sistematizatzeko, lotura zuzenean oinarritutako esku-hartze sozialerako oinarriak ezarriz.

تقديم المخطط الوطني الاستراتيجي للشباب
2018-2025
Présentation plan national stratégique de jeunesse
2018-2025

GIZA ESKUBIDEAK

Elkarteak egiten duen lan guztiaren zeharkako arloa izateaz gain, giza eskubideak jarduera-eremu espezifikoa dira, eta eremu horretan ekintza zehatzak gauzatzen dira.

Arlo horrek, 2024an, ECOSOC Kontsulta Estatuturako Elkartearen akreditazio-eskaera bultzatu eta aurkeztu zuen. Kontsulta-estatutua (Consultative Status) Nazio Batuen Ekonomia eta Gizarte Kontseiluak gobernuz kanpoko zenbait erakunderi eta nazioko zein nazioarteko erakunderi ematen dien aitorpena da. Erakunde horiekin kontsultak egin ahal izango ditu eta Ekonomia eta Gizarte Kontseiluaren eztabaidetan parte hartu ahal izango dute. NBEk gobernuz kanpoko erakundeei ematen dien estatusik altuena da. Orain arte ez da eskaerari buruzko erantzunik jaso.

Helburu nagusietako bat da saharar herriaren giza eskubideen urraketaren salaketa babestea Nazio Batuen Giza Eskubideen Kontseiluan. Ildo horretan, Fronte Polisarioak Genevan duen Ordezkaritzari ematen zaion laguntzari eusten zaio. Ordezkaritza hori Kontseiluaren espazioetan, espazio ofizialetan eta ekitaldi paraleloetan parte-hartzea eta ordezkaritza koordinatzeaz arduratzen da.

Giza Eskubideen Kontseilua gobernu arteko erakundea da, Nazio Batuen sistemaren barruan dagoena. 47 estatuk osatzen dute, eta mundu osoan giza eskubide guztiak sustatzeaz eta babesteaz arduratzen da. Urtean zehar giza eskubideei eta haien arreta behar duten egoerei buruzko gaiak eztabaidatzeko gaitasuna du. NBEk Genevan duen bulegoan bildu ohi da.

60. bilkura-aldia zela eta, Arabako SEADen Lagunen Elkarteko ordezkaritza bat, Jaime Tapia magistratuarekin batera, Genevara joan zen saharar herriaren egoerari buruzko hainbat intzidentzia eta salaketa egiteko, bai saharar errefuxiatuen kanpalekuetakoak, bai Mendebaldeko Saharako lurralde okupatuetakoak.

Arabako Foru Aldundiarekin sinatzen den urteko hitzarmenaren esparruan, laguntza ematen zaio CONASADHi (Giza Eskubideen Batzorde Nazionala), hau da, giza eskubideen egoeraren jarraipena egiteaz arduratzen den Saharako erakunde ofizialari; arlo horretan prestakuntza eta sentsibilizazioa egiteaz ere arduratzen da.

Horrela, bada, hirugarren urtez jarraian, giza eskubideen defendatzaileak diren eta Lurralde Okupatuetan bizi diren emakumeei NBEan ofizialak diren hizkuntzak (ingelesa eta gaztelania) ikasteko ikastaroak egin ditzaten laguntza eman zaie sahararrek eta, batez ere, emakumeek bizi duten egoeraren zabalkundea eta salaketa sendotzeko, bereziki, giza eskubideen eta emakumeen eskubideen aktibistak diren Lurralde Okupatuetako emakumeek nazioarteko sareetan parte hartzea ahalbidetzeko.

Bestalde, eragin politiko eta soziala duten ekintza ugari egin dira, Mendebaldeko Saharako kasu zehatzetik abiatuta, munduan kolektibo askori eragiten dieten bidegabekeriari eta ekitaterik ezari buruzko hausnarketa sustatzeko eta sentsibilizatzeko. Aldi berean, esparru politikoaren eta gizarte osoaren konpromisoa lortu nahi da giza eskubideen urraketa horiekin amaitzeko. Ekintza horiek hurrengo atalean deskribatzen dira.

GIZARTE-ERALDAKETARAKO HEZKUNTZA

Arabako SEADen Lagunen Elkartearen lanaren zati bat Gasteizko, Arabako eta Euskal Herriko gizartea eta erakundeak Mendebaldeko Saharan konpondu gabeko gatazkaren azpian dauden arrazoien inguruan sentsibilizatzera eta munduan antzeko arrazoiengatik gertatzen diren giza eskubideen urraketekin duen lotura azaltzera bideratuta dago.

Eragin eta Gizarte Eraldaketarako Hezkuntza arloaren barruan, 2025ean hainbat jarduera eta ekintza egin dira. Horietako batzuk urtero egiten dira Saharako egutegian adierazitako efemerideen inguruan, hala nola otsailaren 27an (SEADen aldarrikapenaren urteurrena), maiatzaren 10ean eta 20an (Fronte Polisarioaren sorrera eta lehen ekintza), azaroaren 14an (Madrilgo Akordioak sinatzea). Ekintza horiek Saharako Ordezkaritzarekin eta Sahararekiko eta diasporako saharar elkarteekiko elkartasun-mugimenduarekin koordinatuta egiten dira, batzuetan Estatu mailako Saharar Ordezkaritzarekin ere.

- **Otsailaren 27a, SEADen sorreraren 49. urteurrena**

Euskal Autonomia Erkidegoko saharar diasporak otsailaren 22an ospatu zuen urteurrena, Zabalganako gizarte etxeko ekitaldi aretoan egin zen ekitaldi jendetsu batekin.

Fronte Polisarioaren Ordezkaritzak harrera eskaini zuen Villasusoko Jauregian, eta bertan Autonomia Erkidegoko arduradun politiko ugarik parte hartu zuten, baita Arabako gizarte zibileko ordezkariek ere. Harrera hori hilaren 26an egin zen, goizeko 11:00etan, Villasuso Jauregian, eta Francisco Javier Cortes Elankidetzako zuzendari berriak parte hartu zuen lehen ekitaldi publikoa izan zen.

Ekitaldian zehar omenaldia egin zitzaien hildako hiru pertsonari, zeinen ekarpen solidarioa herri honen bidezko borrokaren garra piztuta mantendu nahi dugunontzat eredu den. Txomin Aurrekoetxea Iza izan zen Eusko Legebiltzarreko taldearteko presidentea, José Antonio Arderius Morales - "Chibani" -, SEADeko Garraio Ministerioaren ezinbesteko laguntzailea hogei urte baino gehiagoz, eta Maria Rosario Arizabalaga Urreta _ "Mariarro" -, feminista, borrokalari nekaezina, bere ekarpena funtsezkoa izan zena errefuxiatuen kanpamenduetan emakumeen etxeen sarea sortzeko.

- **“Flores de Papel" liburuaren aurkezpena**

Fronte Polisarioaren sorreraren 52. urteurrena dela eta, Ebbaba Hameidaren "Flores de papel" liburuaren aurkezpena antolatu genuen Artiumen, Euskal Herriko Arte Garaikidearen Museoan, maiatzaren 19an. Ehun bat lagun bertaratu ziren, eta Kristina Berasain kazetariak lagundu zion idazleari, liburuaren edukiari buruz hitz eginez, eta ondoren egin zen eztabaida zuzendu zuen.

- **Giza Eskubideen eta Giza Baliabideen batzordeen bilera bateratua**

Azaroaren 8an, Mendebaldeko Saharako giza eskubideen egoera eta baliabide naturalen espoliazioa aztertzeko eta koordinatzeko jardunaldia egin zen Gasteizen. Topaketa testuinguru bereziki esanguratsuan egin zen, Europar Batasuneko Justizia Auzitegiak 2024ko urriaren 4an emandako epaitik urtebete igaro zenean eta Europar Batasunak eta Marokok Saharako lurralde okupatuak barne hartzen dituen merkataritza-akordio berri bat sinatu ondoren.

Jardunaldiari esker, gatazkaren bilakaeraren eta epai horren betetze-mailaren balantzea egin ahal izan zen, bai eta EBren eta Marokoren arteko akordio berriaren inplikazio juridiko eta politikoak ebaluatu ere. Era berean, lurralde okupatuetako egoerari buruzko hainbat txosten aurkeztu ziren, besteak beste, "Voces desde la resistencia" eta SMACO giza eskubideen arloan, baita SONREPen ¿Sostenible para quién? txostena ere. Energia berriztagarriak eta okupaziopeko ingurumen-justizia.

Topaketak aukera eman zuen azken urtean egindako lana ebaluatzeko eta ekintza bateratu eta koordinatuko proposamenen definizioan aurrera egiteko, eragin politikoa eta juridikoa indartzeko eta EUCOCO2025ean aurkezteko.

- **Martxa Berdearen eta Hiruko Akordioen 50. urteurrena**

Martxa Berdea deiturikoa 1975eko azaroaren 6an hasi zen. Horren azpian Mendebaldeko Sahararen inbasio zibil eta militarra zegoen, Marokok egin zuena, Estatu Batuen eta Frantziaren laguntzarekin eta Espainiaren konplizitatearekin. Nazioarteko Justizia Auzitegiak egun batzuk lehenago emandako irizpenak adierazten zuen Mendebaldeko Saharak ez zuela Marokoko Erresumarekin mendekotasun-loturarik eta Martxa izan zen Marokoren erantzuna.

Egun batzuk geroago, azaroaren 14an, Espainiak Mendebaldeko Saharako lurraldearen eta saharar herriaren "salmenta" sinatu zuen, bere betebeharrak bertan behera uzteko eta, Nazio Batuen eta nazioarteko zuzenbidearen xedapen guztiak urratuz, lurraldea Mauritaniari eta Marokori legez kanpo lagatzeko hiruko akordioen bidez.

Urtero antolatzen ditugu jarduerak akordio horiek legez kanpokoak direla salatzeko eta Espainiari, potentzia administratzaile gisa, deskolonizazioa gauzatzeko eskatzeko, saharar herriaren autodeterminazio eskubidea gauzatuz. Aurten, Gasteizko herritarrek eta diasporan dauden sahararrek osatutako talde handi batek manifestazio bat egin du, eta, Andre Maria Zuriaren plazatik irtenda, Gobernuak Euskal Autonomia Erkidegoan duen ordezkaritzak Senda pasealekuan duen egoitzara joan da.

- **49 EUCOCO. Parisen, 2025eko azaroaren 28an eta 29an**

Aurten, Sahararekiko koordinazioari eta elkartasunari buruzko Europako konferentziak, EUCOCOk, formatu desberdina izan du azken edizioetakoaren aldean. Horrek eta Madrilen egin ez izanak, Hiruko Akordioen 50. urteurrenean, kritika batzuk eragin ditu, eta Espainiako estatuko mugimenduko ordezkari gutxi bertaratu dira. EAEren eta Nafarroaren ordezkaritza, ordea, nabarmena izan da.

Programak lehentasuna eman nahi zien informazioari eta sakoneko eztabaidari, Saharako estatuaren eraikuntzari, baliabide naturalen espoliazioari edo Mendebaldeko Saharako giza eskubideen errespetuari buruzko ohiko tailerrei baino gehiago.

Oro har, konferentziak bere helburuak bete ditu. Lehenik eta behin, Frantziak gatazkaren luzapenean eta Marokoren okupazio kolonialarekin lerrokatzean duen paper nagusia salatzea. Prentsaurrekoa Frantziako hedabideetan izan ohi dena baino askoz kopurutsuagoa izan zen, eta lehenengo bilkura Asanblea Nazionalaren egoitzan (parlamentuan) egitea ere esanguratsua izan zen. Era berean, balio sinboliko handia izan zuen Errepublika Plazan egindako manifestazioak, konferentziaren amaierako ekitaldi gisa.

- **Euskal Autonomia Erkidegoko Saharar Ordezkaritzaren erreleboa**

Abenduaren 9an ekitaldi txiki bat egin genuen Elkartean, Mohamed Fadel Mojtar agurtu eta Ordezkaritzan egindako lana eskertzeko; eta Asturiasko Printzerriko ordezkari gisa egin beharreko lanetan zorte ona opa genizun. Bide batez, ongi etorria eman genion Mujtar Leboihi Emboiric ordezkari berriari. Mojtar gure Erkidegora etorri aurretik Mexikon aritu da SEADen enbaxadore lanetan.

- **Francesca Albanese, 2025 urteko René Cassin saria**

SEADEN LAGUNEN ELKARTEAK, BAKEA DUINTASUNEZ-OMAL ETA BDZ EUSKAL HERRIA, mundu hobe, bidezko, ekitatibo eta baketsu baten alde lan egiten dugun erakundeen mugimendu zabal baten barruan, urteak daramatzagu kolonialismoaren gaitza, gerrak, atzerriko okupazioak eta enpresen eta estatuen konplizitatea salatzen, Palestinan, Mendebaldeko Saharan, Latinoamerikan eta mundu osoan.

Israelek herri palestinarraren aurkako eraso genozida areagotzen zuen testuinguru batean, egunero batez beste 100 hildako baino gehiago eragiten zituen sarraski masibo bat eginez, hiru erakundeok, pertsona eta herri guztien giza eskubideen defentsarekin konprometituak, kanpaina arrakastatsu bat abiarazi genuen Francesca Albanese, 1967tik okupatutako lurralde palestinarretako giza eskubideen egoerari buruzko errelatore bereziaren hautagaitza bultzatzeko, Eusko Jaurlaritzak urtero ematen duen Giza Eskubideen 2025eko René Cassin sarira.

115 erakunde eta 1.200 pertsona baino gehiagoren babesa jaso zuen kanpainak, eta azkenean epaimahaiak saria eman zion Francesca Albaneseri, karguan egon den lehen emakumeari.

Herritarren mobilizazioaren eta giza eskubideen, bakearen eta Francescaren errekonozimenduaren aldeko lan bateratuaren arrakasta, Gazan gertatzen ari den genozidioaren salaketa zorrotz eta dokumentatuan egindako paper ausartagatik, eta, gainera, eraso eta mehatxu onartezinak ekarri dizkiolako.

SAHARA
NO ES
MOROCCO

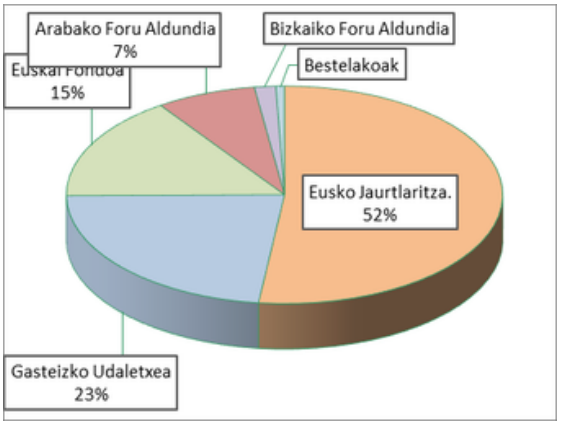
FINANTZAKETA ETA GASTUA

Aipatu ditugun proiektu eta jarduera guztiak, neurri handi batean, erakunde publikoen finantzaketari esker dira posible, erakunde horiek proiektuek eragiten duten kostuaren ia % 100 ematen baitute. Zati txiki bat partikularren dohaintzetatik, hainbat erakunde pribatutatik eta bazkideen ekarpenetatik lortzen dugu.

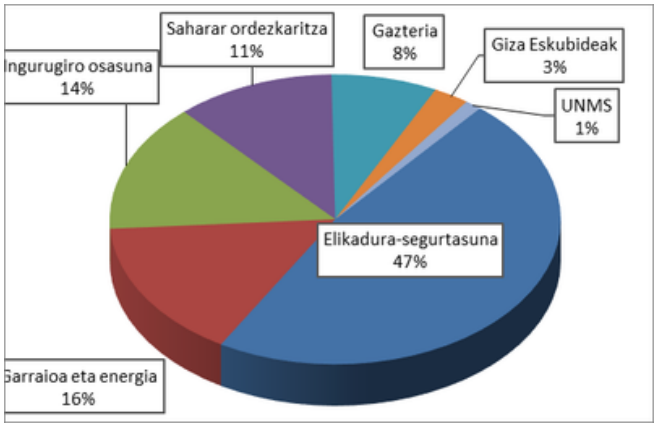
Jarraian, 2025ean jasotako diru-laguntzak aurkezten dituzten bi taula eta bi grafiko aurkezten ditugu, jarduera-arloen eta erakunde finantzatzaileen arabera.

FINANTZATZAILEEK 2025. URTEAN EMANDAKO DIRULAGUNTZAK

FINANTZATZAILEAK	DIRULAGUNTZA OSOA	EHUNEKOAK
EJ	723.989,63 €	51,91%
Gasteizko Udaletxea	320.000,00 €	22,94%
Euskal Fondoa	216.315,00 €	15,51%
AFA	103.500,00 €	7,42%
BFA	22.000,00 €	1,58%
Bestelakoak	9.000,00 €	0,65%
TOTAL	**1.394.804,63 €**	**100%**

2025AN EMANDAKO DIRULAGUNTZAK ARLOKA

ARLOAK	DIRULAGUNTZA OSOA	EHUNEKOAK
Elikadura-segurtasuna	660.253,06 €	47,34%
Garraioa eta energia	216.315,00 €	15,51%
Ingurumen osasuna	200.000,00 €	14,34%
Saharar ordezkaritza	159.500,00 €	11,44%
Gazteria	106.217,20 €	7,62%
Giza Eskubideak	35.804,11 €	2,57%
Generoa	16.715,26 €	1,20%
TOTAL	**1.394.804,63 €**	**100%**

FINANTZKETA PRIBATUA

BAZKIDEEN KUOTAK	7.485,00 €
DOHAINTZAK	29.310,00 €

KONTAKTUA

945.147.853 // 660.299.622
www.saharaelkartea.org
administrazioa@saharaelkartea.org
Antonio de Sucre, 1 - 01003 Vitoria-Gasteiz

Arabako SEADen Lagunen Elkartea
Asociación de Amigos y Amigas
de la RASD de Álava